

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2018 tot uitvoering van het decreet van 22 december 2017 houdende een premie om de transitie van werkzoekenden naar ondernemerschap te stimuleren

- Principiële goedkeuring

Samenvatting

De transitiepremie voor ondernemers wordt op dit moment toegekend aan uitkeringsgerechtigde werkzoekenden die starten met ondernemen.

Om een werkzaamheidsgraad van 80% te realiseren is het belangrijk dat we iedereen aan boord krijgen, ook niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden. Ondernemerschap blijft een gelijkwaardige optie voor de activering van werkzoekenden. Op de Vlaamse regering van 19 november werd een conceptnota goedgekeurd waarin het engagement werd genomen om de doelgroep van de transitiepremie uit te breiden naar niet-uitkeringsgerechtigden zonder werk ingeschreven bij de VDAB.

Voorliggend voorstel voorziet in de uitbreiding van de transitiepremie naar deze doelgroep. De hoogte van de premie werd evenwel aangepast in functie van hun specifieke inschrijvingsperiode bij VDAB. Indien deze inschrijvingsperiode tussen de zes en twaalf maanden bedraagt, ontvangt men een kwart van het huidige bedrag van de transitiepremie. Indien deze inschrijvingsperiode meer dan twaalf maanden bedraagt, ontvangt men de helft van het huidige bedrag van de transitiepremie. Alle andere voorwaarden om de transitiepremie te verkrijgen, blijven behouden.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Voorliggend besluit heeft betrekking op het beleidsveld werk.

Met deze maatregel zetten we in op de strategische doelstelling 1: Meer mensen aan het werk en op de strategische doelstelling 3: Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het oorspronkelijk ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd onderworpen aan:

- Taalkundig- en wetgeving technisch advies nr. 2022/216 van 10 juni 2022
- Het advies van de Inspectie van Financiën van 14 juni 2022, (MAV/KMI/22/257/103 KRAB 2022001995)
- Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor begroting, is aangevraagd op 23 juni 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Een transitiepremie is een ondersteunende premie voor niet-werkende uitkeringsgerechtigde werkzoekenden die een eigen zaak opstarten. Als zij zelfstandige in hoofdberoep worden, verliezen ze hun werkloosheidsuitkering. Dankzij de transitiepremie en het daarbij horende prestarterstraject wordt het risico op inkomensverlies deels ondervangen en ingezet op competentieversterking. Op die manier wil de Vlaamse overheid werkzoekenden activeren door hen te stimuleren om ondernemer te worden.

Een prestarterstraject focust op de voorbereiding van de opstart van een eigen onderneming. Het prestarterstraject heeft tot doel aan te leren hoe een ondernemings- en financieel plan wordt opgesteld, waarbij de haalbaarheid van het ondernemersidee wordt ingeschat. Dit moet garanderen dat een kandidaat ondernemer met een realiseerbaar ondernemingsidee start. Het prestarterstraject omvat daartoe de volgende elementen:

- De opmaak van een goed uitgewerkt en haalbaar businessplan;
- Het versterken van de algemene ondernemerscompetenties.

Het prestarterstraject heeft een minimum doorlooptijd van zes weken. Dit prestarterstraject wordt aanzien als een screening van de werkzoekende aangezien een prestarterstraject positief afgerond dient te zijn voor men de transitiepremie kan ontvangen. Een werkzoekende ontvangt vervolgens een attest vanuit het prestarterstraject nadat deze een haalbaar businessplan heeft gemaakt en over voldoende ondernemerscompetenties beschikt. Dit is dus een belangrijke voorwaarde om een aanvraag in te dienen voor de transitiepremie.

In het gewijzigde besluit van de Vlaamse regering wordt de definitie voor een werkzoekende verder verfijnd. Deze definitie zal gelden voor zowel de uitkeringsgerechtigde (huidige doelgroep) als de niet uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (nieuwe doelgroep). Een werkzoekende wordt gedefinieerd als een persoon ingeschreven bij de VDAB die geen betaalde beroepsarbeid verricht. Tijdelijk werklozen verrichten geen betaalde beroepsarbeid en worden dus als werkzoekend beschouwd volgens bovenstaande definitie. Aangezien de verwachting is dat deze groep terug keert naar hun oorspronkelijke job, wordt ervoor gekozen om deze groep niet te beschouwen als doelgroep van de transitiepremie. Personen die een verbrekingsvergoeding ontvangen of zich in een periode van vooropzeg bevinden, ontvangen nog een inkomen. Dit wordt ook beschouwd als betaalde beroepsarbeid. Deze personen kunnen zich tijdens de periode dat ze hun verbrekingsvergoeding ontvangen of hun vooropzeg doen, voorbereiden op het ondernemerschap en reeds een prestarterstraject volgen. Deze groep kan aanspraak maken op de volledige transitiepremie op het moment dat ze uitkeringsgerechtigde werkzoekende zijn.

De Vlaamse regering wenst, zoals omschreven in de conceptnota die werd goedgekeurd op 19 november 2021, eveneens niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden zonder werk die meer dan zes

maanden zijn ingeschreven als werkzoekende stimuleren om te starten als ondernemer. Dit doet ze door de doelgroep van de transitiepremie uit te breiden naar deze groep. Zo krijgen ook niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden ondersteuning om hun zelfstandige activiteit uit te bouwen. Op deze manier worden startende ondernemers ondersteund bij de opstartkosten die hij/zij maakt. De andere voorwaarden die gelden om de transitiepremie te ontvangen blijven gelden.

Aangezien de niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden zonder werk geen inkomensverlies lijden wanneer zij starten met ondernemen in hoofdberoep, wordt het budget van de premie aangepast. Indien men meer dan 12 maanden is ingeschreven als werkzoekende bij VDAB, en de dag voor men start met ondernemen in hoofdberoep geen uitkering ontvangt, zal deze startende ondernemer de helft van de oorspronkelijke premie krijgen. Indien deze werkzoekende tussen de zes en twaalf maanden is ingeschreven als werkzoekende, en de dag voor men start met ondernemen in hoofdberoep geen uitkering ontvangt, zal deze startende ondernemer de kwart van de oorspronkelijke premie krijgen.

In 2021 werd er een afname van 20,7% van het aantal werkzoekenden met een werkloosheidsduur korter dan één jaar vastgesteld ten opzichte van 2020. Deze afname werd niet vastgesteld bij werkzoekenden met een werkloosheidsduur van meer dan één jaar. Aangezien de drempel naar de arbeidsmarkt groter lijkt te zijn voor personen die meer dan één jaar werkzoekend zijn, ontvangen deze personen de helft van de oorspronkelijke transitiepremie. Op deze manier wordt de drempel naar de arbeidsmarkt hopelijk verlaagd.

De transitiepremie heeft als objectief te activeren. Daarom wordt ervoor gekozen om onderbrekingen van maximaal drie aaneengesloten maanden tijdens de periode van inschrijving als werkzoekende, gelijk te stellen. VDAB hanteert de richtlijnen van Eurostat om werkloosheidsduur te bepalen. Wanneer een werkzoekende zonder werk meer dan drie maanden niet geregistreerd is als werkzoekende zonder werk, wijzigt zijn inschrijvingsdatum als werkzoekende¹. Voor dit BVR aligneren we ons op deze werkwijze. Korte periodes van tewerkstelling worden dus gelijkgesteld aan een periode van inschrijving als werkzoekende. Op deze manier wordt werken niet afgestraft.

In het decreet van de jobbonus plus voor startende zelfstandigen (hierna: de jobbonus plus) werd vastgelegd dat de transitiepremie en de jobbonus plus niet gecumuleerd kunnen worden. In dit besluit van de Vlaamse regering wordt vastgelegd dat indien een startende ondernemer reeds een jobbonus plus kreeg uitbetaald, voordat zijn/haar transitiepremie werd goedgekeurd, het bedrag van de jobbonus plus ingehouden zal worden via de maandelijkse betalingen voor de transitiepremie.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1: Dit artikel voorziet in een herdefiniëring van het begrip “werkzoekende” en voegt een doelgroep toe, nl. de niet-uitkeringsgerechtigden werkzoekenden. Bovendien worden specifieke categorieën expliciet uitgesloten uit het toepassingsgebied van de transitiepremie.

Art. 2: Dit artikel voorziet voor de niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden in een bijkomende voorwaarde. Het betreft een minimale inschrijvingsduur bij de VDAB van 6 maanden. Alsook wordt een bepaalde periode (max. 3 opeenvolgende maanden) van onderbreking gelijkgesteld met inschrijving bij de VDAB. Op de dag voor de start van de beroepsbezigheid in hoofdberoep mag de werkzoekende zich niet bevinden in de periode die met inschrijving bij de VDAB is gelijkgesteld.

Art. 3: Dit artikel bepaalt het bedrag en de looptijd van de transitiepremie voor de niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.

¹ <https://arvastat.vdab.be/help/werkloosheidsduur.html>

Art. 4: Dit artikel maakt, voor wat de uitbetaling van de transitiepremie betreft, de regeling m.b.t. de schorsingsperiodes van primaire ongeschiktheid en moederschapsrust die gedekt zijn door uitkeringen i.h.k.v. de ziekteverzekering voor zelfstandigen, ook van toepassing op de niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.

Art. 5: Dit artikel voorziet, onverminderd het cumulverbod vervat in het decreet jobbonus plus, in een verrekening wanneer de begunstigde van de transitiepremie een jobbonus plus ontvangt.

Art. 6: Dit artikel is van wetgevingstechnische aard. Het zet een onjuiste verwijzing in art. 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2018 tot uitvoering van het decreet van 22 december 2017 houdende een premie om de transitie van werkzoekenden naar ondernemerschap te stimuleren recht.

Art. 7: Dit artikel bepaalt de inwerkingtreding van het besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De middelen voor de transitiepremie zijn voorzien op het begrotingsartikel: JB0-1JDB2CJ-WT.

In BO 2022 is een budget van € 14.231 keuro VAK/VEK voorzien. De middelen van de transitiepremie vloeien voort deels uit de heroriëntering van de werkhervattingstoelage. Door de verdere uitdoof van de werkhervattingstoelage, zullen de komende begrotingsjaren nog bijkomende middelen vrijkomen die kunnen ingezet worden in het kader van de transitiepremie.

Huidige budgettaire kost

Voor de raming van de huidige budgettaire kost van de transitiepremie houden we rekening met de uitdovende transitiepremie voor werkzoekenden ouder dan 45 jaar (oorspronkelijke maatregel), de tijdelijke uitbreiding van de doelgroep naar alle uitkeringsgerechtigde werkzoekenden met gewijzigd premiebedrag in het kader van Alle Hens Aan dek (1/4/2021-31/3/2022), de structurele uitbreiding van de doelgroep met behoud van gewijzigd premiebedrag en de indexering van het premiebedrag sinds 1/4/2022.

De budgettaire kost binnen het oude stelsel transitiepremie kan exact berekend worden. Tot en met 2023 zullen sommige ondernemers ouder dan 45 jaar nog betalingen vanuit de oorspronkelijke regeling ontvangen waarbij de premie hoger was². Het budget nodig voor de uitbetaling aan deze groep is gebaseerd op de aanvragen voor 1 juni 2021 van 45 plussers. Wanneer we werken op basis van het aantal goedgekeurde dossiers in 2020 en 2021 voor 45 plussers voor het oorspronkelijke premiebedrag, komen we op een kostprijs van 2.590 keuro in 2022 en een kostprijs van 368 keuro in 2023.

Aangezien de tijdelijke uitbreiding van de doelgroep van de transitiepremie met bijhorende wijziging van premiebedrag (naar €7.800) ondertussen is afgerond, kunnen we voor de kostprijs van deze uitbreiding eveneens een zeer nauwkeurige raming maken. Op basis van het aantal effectief goedgekeurde dossiers binnen de gewijzigde premievoorwaarden in de periode 1/4/2021 t.e.m. 31/3/2022, is er een budget van 886 keuro nodig in 2023 en 46 keuro in 2024.

² Oorspronkelijk bedroeg het totale bedrag van de premie €15.600. Na de laatste indexering die plaatsvond in oktober bedraagt deze premie in zijn totaliteit €16.554,84.

Op 1/4/2022 werd de tijdelijke uitbreiding structureel en richtte de premie zich op alle Vlaamse werkzoekenden, ongeacht de leeftijd. De wijziging in het premiebedrag werd behouden. Omwille van verschillende indexaanpassingen bedraagt de premie ondertussen €8.277,42.

Tussen 1/1/2022 en 01/04/2022 werden er gemiddeld 61 dossiers goedgekeurd per maand. Dit cijfer gebruiken we om een prognose te maken voor het aantal goedgekeurde dossiers in 2023 en 2024. We komen dan op een benodigd budget in 2023 van 4.293 keuro. In 2024 nemen we hetzelfde aantal goedgekeurde dossiers per maand (61) als uitgangspunt en daarvoor rekenen we op een benodigd budget van 5.768 keuro.

Tabel 1: Evolutie bestedingen voor de transitiepremie in 2022 - 2023 – 2024 - 2025 voor de bestaande maatregel

	2022	2023	2024	2025
Uitdovende transitiepremie 45+	2.590 keuro	368 keuro	0	/
Tijdelijke uitbreiding (aanvragen tot 31/03/2022) + Structurele uitbreiding transitiepremie: (aanvragen vanaf 1/4/2022)	1.769 keuro + 1.012 keuro	886 keuro + 4.293 keuro	46 keuro + 5.768 keuro	6.059 keuro
Totale geraamde kostprijs voor de huidige transitiepremie	5.371 keuro	5.547 keuro	5.814 keuro	6.059 keuro

Bijkomende budgettaire kost bij uitbreiding van de doelgroep naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden

Voor de raming van de budgettaire kost van de uitbreiding van de doelgroep van de transitiepremie naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden baseren we ons op VDAB-data over uitstroom naar werk. Het betreft dan werkzoekenden zonder uitkering die uitgestroomd zijn naar zelfstandig werk, in de periode januari-december 2021.

Tabel 2: Aantal niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden die uitstromen naar zelfstandig werk ingeschreven als werkzoekende voor een periode van zes maanden tot één jaar, en meer dan één jaar. Bron: VDAB, periode januari – december 2021 (gedurende één jaar), bewerking DWSE³

Periode ingeschreven als werkzoekende	
6 maand – 1 jaar	326 Personen
1 jaar of langer	252 Personen
Totaal	578 Personen

In 2019 zijn er 1.717 werkzoekenden ouder dan 45 jaar gestart met ondernemen. Datzelfde jaar zijn er 351 aanvragen voor de transitiepremie goedgekeurd. Dit maakt dat we een uptake van 20,44% hadden dat jaar. In het advies van de inspectie Financiën (MAV/KMI/21/683/315 KRAB2021002918) dat we ontvingen op 15 december 2021 gaf de inspecteur mee dat het te verwachten is dat werkzoekenden jonger dan 45 jaar dynamischer zijn en er dus een hogere uptake-ratio verwacht mag worden. Een uptake-ratio van 100% gaat ervan uit dat elke werkzoekende die aanspraak kan maken op de

³ Het gaat hier over personen die uitstromen naar zelfstandig werk, en in de maand voorafgaand aan de uitstroom een niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekende zijn. Gelijkstellingen in de werkloosheidsperiode worden toegestaan tot 3 aaneensluitende maanden.

transitiepremie deze ook aanvraagt. De cijfers uit het verleden bieden weinig/geen evidentie voor deze piste.

Uit de evaluatie van de trajecten naar ondernemerschap blijkt dat 44% van de werkzoekenden die gestart zijn met ondernemen, niet op de hoogte waren van het bestaan van ondernemerstrajecten. Naar de toekomst toe gaat er meer ingezet worden op communicatie zodat deze trajecten en de transitiepremie een grotere bekendheid krijgen zodat de uptake-ratio kan toenemen.

Tabel 3: Kostprijs voor uitbreiding van de doelgroep naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden voor 2022-2023-2024-2025 op basis van verschillende uptake-cijfers

Kostprijs (€)	2022	2023	2024	2025 (kruissnelheid)
Uptake 100%	€ 9.150	€ 737.360	€ 1.525.063	€ 1.717.448
Uptake 30%	€ 2.745	€ 221.230	€ 457.563	€ 515.234
Uptake 20, 44%	€ 1.869	€ 150.649	€ 311.584	€ 351.046

Totale budgettaire kost

In onderstaande tabel wordt de kost voor de bestaande maatregel en de verwachte budgettaire kost naar aanleiding van de uitbreiding naar de doelgroep naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden toegevoegd. Voor de uitbreiding van de doelgroep naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden gaan we uit van een uptake van 30%.

Tabel 4: Totale geraamde kost voor de transitiepremie in 2022, 2023, 2024 en 2025.

Geraamde budgettaire kost	2022	2023	2024	2025 (kruissnelheid)
Voor de bestaande transitiepremie	5.371 keuro	5.547 keuro	5.814 keuro	6.059 keuro
Voor de uitbreiding van de doelgroep naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden	3 keuro	221 keuro	458 keuro	515 keuro
Totale kostprijs	5.374 keuro	5.768 keuro	6.272 keuro	6.574 keuro

In BO 2022 is een budget van € 14.231 keuro VAK/VEK voorzien. En zoals reeds aangegeven, is de verwachting dat het beschikbare budget voor de transitiepremie de komende jaren nog zal toenemen omwille van het uitdoven van de werkhervattingstoelage. Op basis van bovenstaande raming is er voldoende budget beschikbaar om de transitiepremie uit te breiden naar niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden. In de evaluatie van de trajecten naar ondernemerschap werd er een significante toename vastgesteld van het aantal werkzoekenden ouder dan 45 jaar die gestart zijn met ondernemen in hoofdberoep sinds het bestaan van de transitiepremie. Bij de groep werkzoekenden jonger dan 45 jaar werd deze toename niet vastgesteld. Aangezien de transitiepremie dus aanzet om te starten met ondernemen in hoofdberoep, wordt er voor gekozen om deze maatregel uit te breiden. Het Departement Werk en Sociale zal de transitiepremie nauwgezet blijven monitoren en de maatregel indien nodig bijsturen.

Op 15 juni 2022 ontvingen we een gunstig advies vanuit Inspectie Financiën. We formuleren hieronder een antwoord op de geformuleerde bedenkingen.

De vraag wordt gesteld of de premie doelmatig is aangezien deze wordt uitgekeerd zonder mee in rekening te brengen welke inkomsten/verdiensten er gegenereerd worden uit de zelfstandige activiteit. Het is zeer moeilijk, zo niet onmogelijk, om op korte termijn een helder beeld te krijgen over de winstgevendheid van een onderneming. Indien dit criterium zou worden meegenomen om te bepalen of een startende ondernemer de transitiepremie kan ontvangen, zou de uitbetaling van de transitiepremie pas lange tijd na de opstart van de onderneming kunnen plaatsvinden of dient er gewerkt te worden met terugvorderingen. Beide pistes zijn niet wenselijk. De doelstelling van de transitiepremie is om werkzoekenden te stimuleren de overstap naar ondernemerschap in hoofdberoep te zetten nadat ze een competentie-versterkend traject hebben gevolgd. De doelstelling is niet startende ondernemers met beperkte inkomsten te ondersteunen. Zoals reeds hierboven aangegeven blijkt uit de evaluatie van de trajecten naar ondernemerschap dat sinds de transitiepremie (in zijn oorspronkelijke vorm) in voege is getreden, er een significante toename werd vastgesteld van het aantal werkzoekenden ouder dan 45 jaar die gestart zijn met ondernemen in hoofdberoep ten opzichte van het aantal startende werkzoekenden jonger dan 45 jaar die gestart zijn met ondernemen. Dit toont aan dat de transitiepremie zijn doel momenteel bereikt. Verder in het advies stelt de inspecteur de vraag of er via de uitbreiding effectief voldoende mensen geactiveerd gaan worden en of dit op de meest efficiënte manier gebeurt. Zoals ook eerder aangegeven gaat het Departement Werk en Sociale Economie de transitiepremie nauwgezet blijven monitoren en indien nodig bijsturen.

Daarnaast wordt er meegedeeld dat de gemaakte raming mogelijk een onderschatting is van het aantal aanvragen transitiepremie die in de toekomst op jaarbasis gaan worden goedgekeurd. De berekeningen zijn gebaseerd op het aantal werkzoekenden die in 2021 zijn uitgestroomd naar ondernemerschap en de impact van de covid-19 crisis zorgde mogelijk nog voor minder startende ondernemers. In de startersatlas van Graydon (<https://graydon.be/nl/resources/studie/startersatlas-2022>) wordt er aangegeven dat er in 2021 een recordaantal ondernemers zijn gestart en dat -ondanks de COVID-crisis- er een inhaalbeweging van starters was in 2021. In de berekeningen is er uitgegaan van een uptake van 30%. Tot op heden hebben we nooit zo een hoge uptake bereikt. In 2019 was de uptake voor de transitiepremie 20,44%. De vraag stelt zich dus of er werkelijk sprake is van een onderschatting van de te verwachten kost. Moest er sprake zijn van een onderschatting, is er nog budgettaire marge om een groei in het aantal goedgekeurde aanvragen te ondervangen.

B. ESR-TOETS

Geen impact

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Geen impact

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Geen impact

E. VERDER TRAJECT

Het bijgaande ontwerp van besluit wordt voor advies voorgelegd aan de SERV, VTC en de Raad van State.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering
- 2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en landbouw te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit:
 - 2.1. het advies in te winnen van de SERV, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen,
 - 2.2. het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen,
 - 2.3. te machtigen te beoordelen of voornoemde adviezen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst,
 - 2.4. het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Jo BROUNS